

OKUMA KÜLTÜRÜ DERNEĞİ
2018 FAALİYET RAPORU

Haziran 2019

ANKARA

OKUMA KÜLTÜRÜ DERNEĞİ

2018 FAALİYET RAPORU

GİRİŞ

Okuma Kültürü, yazılı, görsel, işitsel kültür ürünleriyle iletişimi alışkanlığa dönüştürmüş, bu kültürün sunduklarını anlama, sınama, eleştirme yeteneği kazanmış, kararlarını edindiği bilgiye dayalı olarak alabilen bireylerin sahip olduğu beceriler bütünüdür. Bu kültürün gelişebilmesi için çocukluk döneminde kitapla tanışmak, arkadaş olmak, kitap sevgisi kazanmak, okuma becerisi ve okuma alışkanlığı geliştirmek gerekir. Eleştirel okuma becerisi kazanan çocuklar, okuma kültürünü yapılandırabilir ve yaşam boyu okuyan yetişkinler olabilir.

Çocukların bilişsel kapasitelerinin gelişebilmesi için çocuklarla kitaplar üzerinden iletişim kurmak ve sözcük dağarcıklarını geliştirmek önemlidir. “Erken okur yazarlık becerileri”ni geliştirmiş olan çocuklar okuma yazmayı öğrenmede, okulda aldıkları eğitimler sırasında ve giderek yaşamda zihinsel ve sosyal gelişimleri açısından okuma güçlükleri çeken, okuma alışkanlığı ve sevgisi geliştirmemiş çocuklara göre daha avantajlıdır. Çocukların okuma kültürünü geliştirebilmeleri aile ve okul ortamlarında okumaya verilen önemle ilişkilidir.

Çocukların kitapla-okumayla buluşmasını desteklemek için halk kütüphaneleri, çocuk kütüphaneleri ve okul kütüphaneleri önemli fırsatlar sunmaktadır. Kütüphaneler ev ortamına göre daha zengin olan kaynaklara erişimi artırır ve okuma dostu ortamlarıyla okuma sevgisi kazandırır.

Türkiye’de çocukların yararlanabildiği kütüphanelerin sayıları yetersizdir ve kütüphane olan yerlerde çocukların nitelikli ve ihtiyaca cevap veren kütüphanecilik hizmetlerine erişimi sınırlıdır. TÜİK İstatistiklerine göre 2016 yılı itibarıyla Türkiye’de 1237 Halk Kütüphanesi vardır (TÜİK, Haber Bülteni, Sayı: 24575, 02-08-2017). Avrupa Birliği (AB) standartları baz alındığında nüfusa göre Türkiye’de 12 bin 693 halk kütüphanesi olması gerekmektedir (<http://aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turkiyede-70-bin-kisiye-bir-halk-kutuphanesi-dusuyor-/921574>). Ayrıca 35 ilde toplam 49 müstakil çocuk kütüphanesi bulunmaktadır; bunlardan beşi uzun süredir kapalıdır (www.bbyhaber.com/bby/2017/11/16/turkiyede-cocuk-kutuphanelerinin-durumu).

Uluslararası Kütüphane Dernekleri Federasyonu’nun yayınladığı (IFLA) "**Dünya Kütüphane Haritası**" na göre, 2016 itibarıyla AB ülkelerinde yaklaşık 6 bin 300 kişiye, **Türkiye’de ise 70 bin kişiye bir halk kütüphanesi** düşmektedir (Gözde Gültekiner-AA). Türkiye’de 2016’da ödünç alınan kitap sayısı 9 milyonken, bu sayı 2016’da Almanya’da yaklaşık 315 milyondur (<http://aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turkiyede-70-bin-kisiye-bir-halk-kutuphanesi-dusuyor-/921574>).

Kütüphanelerde verilen hizmetin niteliği halk kütüphanelerinde çalışan personel sayısı ve niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Türkiye’de halk kütüphanelerinde 2017’de toplam 3 bin 490 personel istihdam edilmiştir; bunun da sadece 584’ü kütüphanecidir (<http://aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turkiyede-70-bin-kisiye-bir-halk-kutuphanesi-dusuyor-/921574>).

Türkiye'de, okuma alışkanlığına sahip 70 bin kişi bulunuyor; Türkiye'de bir kişinin kitap okumaya ayırdığı zamanın bir Norveçli 300 katını, bir Amerikalı 210 katını, bir İngiliz ve bir Japon 87 katını ayırıyor. Dünya ortalaması ise Türklerin ayırdığı zamandan 3 kat daha fazla (<http://www.hurriyet.com.tr/bir-turk-yilda-kac-kitap-okur-8754782>). Okuma alışkanlığının artması ile okuma mekanlarının ve kütüphanelerin erişilebilir olması arasında doğrudan ilişkilidir.

OECD'nin düzenlediği 15 yaş üzerindeki çocukların matematik, fen bilimleri ve okuma alanlarındaki performanslarının ölçüldüğü Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) sonuçlarına göre Türkiye, 2015 yılında yapılan son sınavda, okuma alanındaki performansına göre, 72 ülke arasında 50. sıradadır; aldığı puan ortalaması, 428'dir; bu puanla ortalaması 493 olan OECD ülkelerinin epey altında kalmaktadır (PISA 2015 Results, 2016).

Çocukların okuma alışkanlıklarını kazanmaları kendilerinin ve içinde buldukları toplumun gelişmesi için vazgeçilmezdir. İnsani ve ekonomik kalkınmanın temelinde bireylerin eğitimleri ve bilgiye erişimleri yatmaktadır. Çağdaş ve erişilebilir kütüphanecilik hizmetlerine erişmek çocukların en başta gelen kültürel hakkıdır. Bunun sağlanabilmesi için doğumdan itibaren önce aileye daha sonra okula ve kütüphanelere görev düşmektedir. Özellikle hastane, hapisane, bakım evi vb kurumlarda yaşamak zorunda olan çocukların, gezici tarım işçilerinin sürekli yer değiştirmek zorunda olan çocukların, gelir düzeyi kısıtlı olan, engelli olan çocukların kütüphane hizmetlerinden yararlanabilmesi, bu yolla öğrenme olanaklarının artırılması ve kendilerini geliştirmeleri için fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi çok önemlidir.

Türkiye'de kütüphane hizmetlerinin her çocuğun çağdaş kütüphanecilik hizmetlerine erişebileceği şekilde yaygınlaşması ancak yasal dayanakların yeterli olması; kalkınma planlarında ve stratejik planlarda yer

verilmesi; mekansal olanakların sağlanması ve mesleki yeterlilikleri uygun olan insan kaynağı istihdam edilmesi ve yeterli bütçe ayrılması ile mümkün olabilecektir. Halihazırda bunların tümü geliştirilmesi gereken alanlardır.

Türkiye’de kütüphane hizmetleri, merkezi yönetime bağlı olarak yürütülmektedir. Halk ve çocuk kütüphanelerinin hizmetlerini yürütebilmesi için bir yasa bulunmamaktadır. Bu kütüphanelerin yasal mevzuat bakımından esas alınabileceği tek dayanak 2012 yılında yürürlüğe giren “Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği” dir. Bu yönetmelik 16/03/2003 tarih ve 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanununun 10. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

2000 yılından bu yana halk kütüphanesi hizmetlerinin yerel yönetimlerce sunulması konusunda girişimler vardır; ancak Kültür ve Turizm Bakanlığının verilerine göre yerel yönetimlere devredilen 321 halk kütüphanesi ilgisizlik, parasal yetersizlik ve ödenek yokluğu nedeniyle kapatılmıştır; öte yandan belediyelerin kütüphane açması konusunda yeterli mevzuat yoktur (Belediyelerin Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, 12-14 Mayıs 2016).

Türkiye’de kalkınma planlarında kütüphanecilik, bir sektör olarak ele alınıp politikaları oluşturulmamıştır. 10. Kalkınma Planı’nın (2014-2018 dönemi) hedef ve politikalarını belirleyen ikinci bölümünde; “Nitelikli ve güçlü toplum ile sosyal refahını artıracak olan ülkemiz, insana yapılan yatırımlarla ekonomik gelişmenin ve bilgi temelli büyümenin de beşeri altyapısını kuvvetlendirmiş olacaktır” ifadesi yer almıştır. Bunu takip eden kültür ve sanata ilişkin politikalar içinde “okuma kültürünün yaygınlaştırılacağı”, “çocukların erken yaşlarda kültür ve sanat eğitimi almalarının sağlanacağı” belirtilmiştir. Ancak, önceki kalkınma planları ve bu planda da kütüphanelerin nasıl yapılandırılacağı ve hangi işlevleri yüklenebileceği ve nasıl bir toplumsal rol oynayabilecekleri ortaya konmamıştır.

T.C. Kültür Bakanlığı 2015-2019 dönemi Stratejik Planında, lkemizin kültürel ve entelektüel birikimini derlemek, koruma altına almak, bilgiye hızlı ve doğru erişimi sağlamak stratejik amaçlardan biri olarak ortaya konmuştur. Buna bağlı olarak “Toplumda kütüphane bilincini geliştirerek işlevsel okur yazarlığın artırılması” ifadesine yer verilmiştir. Bakanlığın kütüphane hizmetlerine yönelik yürüttüğü faaliyetler stratejik planda “Milli kütüphane, halk ve ocuk kütüphaneleri ve ihtisas kütüphanelerinde hizmet vermek ve Entegre e-kütüphane sistemi kapsamında ülkemizdeki tüm kütüphanelerin ortak bir veri tabanında entegrasyonu çalışmaları yapmak” olarak belirtilmiştir. Kütüphane hizmetlerini yaygınlaştırmak konusuna değinilmemiştir.

Okuma kültürünün gelişebilmesi için çocukların kütüphane hizmetlerini fark etmeleri, bu hizmetlere ihtiyaç duymaları ve kütüphanelere erişilebilmeleri önemlidir. Okuma alışkanlıklarının geliştirilmesinde ailelerin ve okulların desteklerinin yanı sıra, ocuk ve okul kütüphanelerinde sunulan hizmetin niteliği de kitaba ve kütüphanelere olan talebin artmasını sağlayacaktır.

KURULUŞ ÇALIŞMALARI

Okuma Kültürü Derneği

Derneğimiz, her çocuğun okuma ortamlarının¹ ve kütüphanelerin sunacağı çağdaş hizmetlere erişmesini sağlamak isteğiyle kurulmuştur. Çağdaş kütüphanecilik hizmetlerinin yaygınlaşmasını ve her çocuğun zevkle okuma alışkanlığı geliştirerek yaşam boyu okuyan bireyler olmasını amaçlayarak kuruluş çalışmalarımızı başlattık.

Kuruluş ve Ön Hazırlıklar

Okuma Kültürü Derneği'nin kurulması düşüncesi üzerine ilk çalışmalar 19 Temmuz 2017 tarihinde başlatılmıştır. Dernek kurma isteği yukarıda da belirtildiği gibi çocukların kitaplara ve diğer görsel ve işitsel eserlere erişimini sağlayacak, çeşitli etkinliklerle onları okumaya teşvik edecek mekanların bulunmaması ve/veya erişimlerindeki zorlukların aşılması isteğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Derneğin kurucu üyeleri Ağustos, Eylül, Ekim 2017'de bir araya gelmiş ve yasal prosedürleri yerine getirmek üzere çalışmalarını sürdürmüştür.

¹ Okuma ortamı kütüphanelerin olmadığı durumlarda çocukların sınırlı olarak kitaplara ve okuma etkinliklerine erişebildikleri mekanlardır. Hastanelerde, tarım alanlarında, vb. yerlerde oluşturulabilir.

Kurucu Üyeler

Dr. Nur Otaran, Eğitimci, Yönetim Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Bülent Yılmaz Öğretim Üyesi, Yönetim Kurulu Başkan Yrd.

Sevil Önceler, Eğitimci, Yönetim Kurulu Üyesi

Özge Alpay, Ekonomist, Yönetim Kurulu Üyesi

Dr. Berrin Balay Tuncer, Yapımcı, Yönetim Kurulu Üyesi

Güliden Treske, Yazar, Yönetim Kurulu Üyesi

Koray Seçkin, Yayıncı

Derneğimizin tüzük çalışmaları tamamlanarak, Ankara Valiliği'ne başvuru Çocuk Kütüphaneleri Haftası'nın ilk günü olan 13 Kasım 2017'de yapılmıştır (Ek 1). Ankara Valiliği ile ilgili işlemleri Sevil Önceler yürütmüştür.

Kuruluş tarihimiz 13.11.2017'dir. Kütük No.06-129-130'dur. Tüzüğümüz Ankara Valiliği'nin 22 Aralık 2017 tarihinde onaylanmış ve çalışmalarımız başlatılmıştır.

Derneğimizin kuruluş amacı: “Okuma kültürünü geliştirerek, çocukların ve yakınlarının temel yaşam becerilerine sahip bireyler olmalarına katkıda bulunmak”tır.

Derneğimiz nitelikli hizmet sunan okuma ortamlarının ve çocuk kütüphanelerinin yaygınlaştırılmasına destek vermek üzere kurulmuştur. Çocukların okuma becerilerini geliştirmek üzere etkinlikler sunulan okuma ortamlarını ve çocuk kütüphanelerini artırmak ve erişilebilir kılmak üzere çalışmalarımız başlatılmıştır. Öncelikli hedef grubumuz 0-14 yaş grubundaki dezavantajlı çocuklardır. Engelli, düşük gelirli çocuklar, kız çocukları, çalışan çocuklar, sokakta yaşayan ve çalışan çocuklar, sığınmacı çocuklar, vb.nin okuma ortamlarına ve kütüphanelere erişmesi, okuma becerileri geliştirmesi ve buralarda verilecek eğitimler vasıtasıyla temel yaşam becerilerini geliştirmeleri için çalışmalar yapılacaktır.

Çocukların okuyabilmeleri için ön koşul kitapla buluşmalarıdır. Çocuk kütüphaneleri, bu amaca hizmet etmekte, çocukların okuma kültürünü geliştirmesine olumlu katkılar sunmaktadır. Derneğimiz çağdaş kütüphanecilik anlayışına uygun olarak, okuma ortamlarında ve çocuk kütüphanelerinde çeşitli etkinlikler düzenleyecektir. Bu amaçla kütüphaneciler, anne-babalar, öğretmenler ve gönüllüler için kapasite geliştirme çalışmaları, eğitimler ve yayınlar yapılacaktır.

Düzenlenecek etkinliklerde temel yaşam becerilerini geliştirmek esas alınacaktır. Böylelikle çocukların bilgiye erişme, bilgiyi kullanma kapasiteleri artırılarak problem çözme, karar verme, iletişim kurabilme, kendini yönetme ve zorluklarla baş edebilme alanlarında kendilerini geliştirmelerine destek olunacaktır.

Yüz yüze buluşmaların yanı sıra dijital ortamlar üzerinden de ailelere, öğretmenlere kütüphanecilere destek olacak bilgi ve malzeme sunumu yapılması hedeflenmektedir.

Çocukların okuma zevkini geliştirmek üzere bilimsel gelişmelerin ve gelişmiş ülkelerdeki uygulamaların tanıtılması, tartışılması ve yararlanabileceğimiz modeller geliştirilebilmesi için bir uzman havuzu oluşturularak, işbirliklerine dayalı çalıştay, kongre, konferans, kampanya düzenlenecektir.

Okuma ortamlarının ve çocuk kütüphanelerinin yaygınlaştırılması için farkındalık ve savunuculuk çalışmaları yürütülmesi, toplum temelli yaygınlaştırma çalışmaları için rehberlik ve kolaylaştırıcılık yapılması da hedeflenen faaliyetler arasındadır.

İlkelerimiz

Derneğimizin günlük uygulamalarında, tutumunda, eylemlerinde ve karar alma süreçlerinde, her koşulda, temel aldığı ilkeler şunlardır:

Derneğimiz, hak temelli, ayrımcılığa karşı, kapsayıcı /içermeci, dezavantajlılara öncelik veren ve katılımcı bir karar alma yaklaşımını benimseyen bir kuruluştur.

Önceki bilgi ve birikimleri önemser, özgünlük ve yenilikçiliğe önem verir; kanıt temelli, bilimsel çalışır.

Şeffaf, kurumsal, hesap verebilir bir yönetimle sürdürülebilir faaliyetler yapmayı esas alır.

Dernek üyelerimiz doğanın ve çevrenin korunması için farkındalık yaratmayı görev bilir.

Günlük yaşamımızda üyelere güven; üye ve gönüllülerin çalışmak ve kendilerini gerçekleştirmek istedikleri alanlarda çalışabilmeleri için fırsat ve uygun ortam desteği sağlanması; bunun yanı sıra Dernek'le ilgili kararların bilgi temelli olması ve uzlaşma ile alınması bizim için vazgeçilmezdir.

Derneğimizin Logo Tasarımı: Aybikem Alemdar (19.12.2017) tarafından yapılmıştır.

Logoda üst üste yerleştirilmiş renkli kitap sırtları, bir çatı altında toplanmış görünmektedir. Şekil 1.

Logoda üç temel öge vardır:

Farklı renkler:

Logoda üst üste duran farklı renklerde “kitap” sırtlarının birden çok oluşu, birikimliliği gösterir. Renklerin her biri, farklılığı ve çeşitliliği simgeler; biri olmasa, dengenin bozulacağı, birbirini tamamlayan, bütünü simgeleyen bir logo. Farklı renklerin her biri, aynı zamanda farklı okumalara gönderme yapmakta (resim okuma, fotoğraf okuma, film okuma vb).

Kapı:

Logonun sağ tarafındaki boş kısım, herkesin engel olmadan açıp girebileceği bir “kapı”yı simgelemektedir, kütüphanelerin kapıları gibi. Bu kapı aynı zamanda, kapıdan içeri girenlerle birlikte yapılacak faaliyetlerle **tamamlanacak bir “boşluk”/alan** sağlamaktadır.

Çatı:

Açık bir kitap, ters çevrildiğinde çatı şekli almakta. Bu, okuma kültürüne sahip olacak herkesin, aynı çatı altında, birlikte olduğunu simgelemekte: "Farklılıkların tek çatı altında toplanması".

Çatı, aynı zamanda okuma kültürünün yaygınlaşabilmesi, çocukların okuma ortamlarına ve kütüphanelere ulaşabilmeleri için katkı verebilecek herkesin altında toplanacağı kurumsal bir yapıyı simgelemektedir.

Örgüt Yapısı

Derneğin kuruluş çalışmalarını tamamlayıp amacına uygun olarak çalışmalarını başlattığı zaman, yapmak istediği faaliyetler göz önünde bulundurularak oluşturulan örgüt yapısı aşağıdaki şekilde görüldüğü gibidir.

OKUMA KÜLTÜRÜ DERNEĞİ

2017-2018 Birimler, Yapılacak işler

Araştırma ve Danışmanlık	Eğitim, Etkinlikler ve Yayın	Kütüphaneler	İletişim ve Kaynak Geliştirme	Kurumsal Yönetim
<ul style="list-style-type: none">•Mevcut durum analizi•İhtiyaç analizi•Proje geliştirme•Model geliştirme	<ul style="list-style-type: none">•Eğitim programı geliştirme (Yüzyüze-Çevrimiçi)•Eğitim malzemesi geliştirme•Eğitim uygulama•Etkinlikler düzenleme (Çalıştay, Seminer, Sempozyum, Kongre, Konferans, Festival)•Yayın yapma (Kitap, dergi, film, vb.) (Çevrim içi-dışı)	<ul style="list-style-type: none">•Kütüphane kurma•Kütüphane İşletme•Kapasite geliştirme•Teknik destek•Danışmanlık	<ul style="list-style-type: none">•Sosyal medya yönetimi•Kurumlar arası iletişim•Kurumlar arası işbirliği•Savunuculuk etkinlikleri•Gönüllü yönetimi•Kaynak geliştirme	<ul style="list-style-type: none">•Bilgi işlem•İnsan kaynakları•Muhasebe•Satınalma•Belge yönetimi•Stratejik plan•İzleme-Değerlendirme-Raporlama

13 Aralık 2017

Şekil 2’de kırmızı ile verilen faaliyetler 2018 yılı içinde gerçekleştirilmek üzere belirlenen çalışma alanlarıdır.

Vizyon ve Misyonumuz

16 Aralık 2017 tarihinde, Reyva Advan moderatörlüğünde “Vizyon ve Misyon Atölye Çalışması” yapıldı. Sonrasında atölye çalışması sırasında altı çizilen kavramlar üzerinde çalışıldı; konu ve dil uzmanlarının görüşleri alındı² üyelerle paylaşıldı ve 29 Aralık 2017’de son halleri onaylandı. Kısa ve anlaşılır olmasına özen gösterildi.

Misyonda, okuma ortamları ve kütüphaneler gibi mekan geliştirme/yaygınlaştırma gibi somut eylemleri; vizyonda, çocukların kendilerini geliştirmeleri için yapılacak eğitim etkinliklerini ve onların altyapısını oluşturacak olan araştırma ve geliştirme çalışmalarını aklımızda tuttuk. Bilimsel araştırmalar, program ve model geliştirmeler faaliyetlerimize temel oluşturacak yenilikçi, kapsayıcı çalışmalarımızla diğer kişi kurum ve kuruluşlara rehberlik edeceğiz.

² Yazarlar, akademisyenler, Adam, Bernard ve Neeraj, konu uzmanları, dil uzmanları...

Misyonumuz:

“Çocukları okumaya teşvik eden okuma ortamlarını ve çocuk kütüphanelerini yaygınlaştırmak.”

Vizyonumuz:

“Her çocuğa, yaşam boyu okuyan ve kendini sürekli geliştiren bir birey olması için yol gösteren bir kuruluş olmak.”

Stratejilerimiz

Misyonumuz ve vizyonumuz doğrultusunda kullanılacak olan stratejiler okuma kültürüne ilişkin var olan sosyal normları dönüştürerek kitaplara ve kütüphanelere olan talebi artırmak, kütüphanelerin yaygınlaşmasını sağlayarak kitaplara olan erişimi mümkün kılmak ve okuma kültürünün ülke genelinde gelişmesi için savunuculuk yaparak gerekli politika ortamını yaratmaktır. Bu stratejilere ortaklıkların kurulması ve kapasitenin geliştirilmesi de eşlik edecektir.

Değerlendirmelerimiz çocukların okumaya zaman ayıramama, kaynaklara erişememe, okumayı sevmeme ve değerini yeterince bilmeme sorun alanlarının çalışmalarımızı yönlendirmesi gerektiğini göstermiştir.

Öncelikli faaliyet alanlarımız şöyledir.

- 1. Kitaplara erişimin artırılması:** Erişim alanında gerçekleştirilecek faaliyetler çocukların finansal, coğrafi ya da zamanlama nedenleriyle erişemedikleri kitaplara erişimini kolaylaştırmayı hedef almaktadır.

2. **Kitaplara talebin artırılması:** Talep alanında çocukların ve ebeveynlerin kitaba olan talep, ilgi ve becerilerini geliştirmeyi hedef almaktadır.
3. **Okuma kültürüne yönelik savunuculuk yapılması:** Savunuculuk alanında okuma kültürünü geliştirmek için idari, siyasi ve finansal ortamı olgunlaştırma hedef alınmaktadır.
4. **İşbirlikleri kurulması:** İşbirliği alanında okuma kültürünün yaygınlaşması, başka programların parçası haline gelmesi ve alışlageldik olmayan aktörlerin bu alanda çalışmaları hedeflenmektedir.
5. **Okuma kültürünü destekleyecek kapasitenin artırılması:** Kapasite geliştirme alanında, okuma alanına destek veren insan, kitap, kurum ve organizasyon kapasitesini geliştirmek amaçlanmaktadır.

Dernek Üyeleri

Kurucu üyeler dışında valilik onayının alınmasından itibaren davet üzerine üye başvuruları alındı ve Yönetim Kurulu Tarafından onaylanan başvuru sahipleri Dernek Üyesi oldular. Üyelerin Dernek çatısı altında çalışmak, sorumluluk almak ve katkı sunmak isteyen kişiler olmasına özen gösterildi.

Derneğimizin, 31 Aralık 2018 tarihi itibariyle, yedi kurucu üye ile birlikte Kütüphaneciler, Eğitimciler, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uzmanları, ekonomist, işletmeci, iletişimci, editör, bilgisayarçı, sosyolog, yapımcı, yayıncı, yazar, mühendis, vb. meslek gruplarından Toplam 29 üyesi bulunmaktadır (EK 2).

İlk Genel Kurul

Derneğimizin ilk Genel Kurulu'nun yapılabilmesi için 02 Mayıs 2018 günü 18:00'de Dernek'te toplanılmış, yeterli çoğunluk sağlanamadığı için 1. Genel Kurul 16 Mayıs 2018 Çarşamba günü 18:00'de 16 üyenin katılımıyla Dernek mekanında gerçekleştirilmiştir. Raporu EK 3'te sunulmuştur. Genel Kurul Sonuç Bildirisi 25 Mayıs 2018'de DERBİS'e kaydedilmiştir.

2018 BİRİNCİ DÖNEM FAALİYETLERİ

Tüzüğümüzde belirtildiği gibi Derneğimiz amacını gerçekleştirmek üzere;

1. Toplumda okuma kültürünün geliştirilmesi ve kütüphane kullanma alışkanlığının yaygınlaştırılması için bilimsel araştırma, etkinlik ve yayın yapar; program, yazılım, araç gereç ve malzeme geliştirir, üretir, dağıtımını yapar, uygular.
2. Kütüphanelerden etkili bir şekilde yararlanabilmeleri için kullanıcıların gerekli becerileri geliştirmelerine destek olur.
3. Kütüphane kurar; kurmak isteyen kişilere, kurumlara ve kuruluşlara danışmanlık yapar, teknik destek sağlar.
4. Okuma kültürünü geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla çalışan kişilere kendilerini geliştirme, araştırma ve yayın yapma süreçlerinde destek olur.

Derneğimizin çalışmaları yukarıda verilen etkinliklere uygun olarak iki kategoride ele alınmıştır.

1. Kuruluş amacını gerçekleştirmek üzere yapılacak çalışmalar (Araştırma ve Danışmanlık; Eğitim, Etkinlikler ve Yayın; Kütüphanelerle ilgili Çalışmalar),
2. Kuruluşun etkili çalışmalar yapabilmesi için kurumsal işleyişle ilgili çalışmalar (Kurumsal Yönetim; İletişim ve Kaynak Geliştirme Çalışmaları).

2018 yılı ilk altı ayında, öncelikle, Dernek mekanının kullanılabilir duruma getirilmesi, Derneğin amacına uygun olarak okuma kültürünü geliştirecek etkinliklerin geliştirilmesi ve kütüphane ve okuma ortamlarının artırılabilmesi ile ilgili temel oluşturacak başlangıç çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda, 2018 yılında gerçekleştirilen faaliyetler, örgüt yapımızda yer alan çalışma başlıklarına paralel olarak verilmiştir.

A. Araştırma ve Danışmanlık

1. Okuma Kültürü ve Kütüphane Kullanımı: Görsel Kayıtlı Görüşmeler

2017-2018 bahar döneminde HÜ Halk ve Çocuk Kütüphaneleri dersini alan öğrenciler, yetişkinlerle, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine görüşmeler yapmışlar ve görüşmelerin görsel kayıtlarını almışlardır.

Görüşmelerin analizi yapılarak eğitim amaçlı kullanılmak üzere okuma kültürü ve kütüphane kullanımı ile ilgili iki spot hazırlanacaktır.

2. Ankara Kütüphaneleri Mevcut Durum Araştırması

2018 yılının ilk dönem etkinlikleri arasında Ankara Araştırması çalışmaları başlatılmıştır. Ankara Araştırması, ilki Ankara'daki Halk Kütüphanelerinde verilen kütüphanecilik hizmetlerini değerlendirmek üzere Bülent Yılmaz ve Selda Ekici tarafından yapılan 2014 yılı araştırmasını izler nitelikte ve önceki verilerle karşılaştırma yapılmasına olanak verecek şekilde tasarlanmıştır. Ankara'daki kütüphaneler ve verdikleri hizmetlere ilişkin nicel veriler derlenmiştir; kütüphane hizmetleri sunan görevliler ve yararlanıcılar ile yapılan (bireysel ve odak grup) görüşmeleriyle nitel veriler derlenecektir. 2014 yılı verilerine ek olarak dezavantajlı gruplar olarak nitelenen engelliler, kurum bakımı altındaki çocuklar ve sığınmacı çocuklara ilişkin de veri derlenmesi planlanmıştır.

Verilerin derlenmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar daire Başkanlığı ziyaret edilmiş, daha sonra resmi yazışmalarla istatistikler ve gerekli izinler temin edilmiştir.

3. Çağdaş Kütüphanelerden Örnekler: Düsseldorf ve Kopenhag'dan Kütüphane Örnekleri İnceleme Gezisi

Nur Otaran Nisan, Mayıs ve Aralık 2018'de Almanya, Danimarka ve Finlandiya'da çağdaş/yeni nesil çocuk kütüphanelerini gezmiş, kütüphane çalışanlarıyla görüşmeler yapmıştır.

Düsseldorf 13-18 Nisan 2018

- Düsseldorf Çocuk ve Gençlik Kütüphanesi
- Düsseldorf Uluslar Arası İngiliz Kütüphanesi

Kopenhag 4-7 Mayıs 2018

- Hillerod Kütüphanesi

- Helsingör: Kloden (The Globe) Yerküre Kütüphanesi

Helsinki 11-14 Aralık 2018³

- Rikhardinkatu Kütüphanesi
- Oodi Kütüphanesi

Her üç ülkede de kütüphaneler kolay ulaşılabilir, üyelerin ihtiyaçlarına göre derme ve etkinlikler düzenlemeye özen gösteren kuruluşlardır. Çocuklar okul öncesi dönemde kütüphane kullanma alışkanlıkları geliştirecek şekilde yetiştirildiği gözlenmiştir.

B. Eğitim, Etkinlikler ve Yayın

2018 yılının ilk yarısında eğitim programları ve etkinlikleri düzenlenebilmesi için çalışmalar başlatıldı. Kütüphane Etkinlikleri Hazırlama. 0-5 yaş grupları için etkileşimli okuma etkinlikleri ve kütüphanelerde ve okuma ortamlarında okurlarla-yakınlarıyla birlikte yapılacak etkinliklerle ilgili çalışmalar Nur Otaran'ın sorumluluğunda sürdürülmüştür.

0-5 yaş grubu için Başkent Üniversitesinden öğretim üyeleri Dr. Hicran Çetin, Dr. Selda Aras, Arş. Gör. Gökhan Savul, Öğr. Gör. Dr. Melike Yumuş gönüllü ekibi Temmuz 2018'de çalışmaya başlamıştır. Çocuklar, anne-babalar-yakınlar, öğretmenler için eğitim modülleri hazırlamanın yanı sıra eğiticilerin eğitimi için ayrı

³ Helsinki Çalışma Ziyareti Finlandiya Elçiliği'nin daveti üzerine gerçekleşmiştir.

bir modül hazırlanması planlanmıştır. Çalışmalar Ekim 2018 sonu itibariyle uygulamalar için hazır hale getirilmiş, Aralık 2018’de ayında Başkent Üniversitesi Ayşeabla Anaokulu’nda ilk pilot çalışmalar başlatılmıştır. Çalışmalar 2019 yılında da sürdürülecektir.

C. Kütüphaneler

Kütüphane Kurma Kılavuzu Hazırlıkları: Bülent Yılmaz’ın sorumluluğunda HÜ Bilgi Belge Yönetimi Bölümü öğrencileriyle⁴ birlikte Mayıs 2018’de Kılavuz Taslağı çalışmaları başlatıldı. Aralık 2018’de Taslağın değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi amacıyla, alan uzmanları, akademisyenler, yerel yönetimlerin temsilcileri, hukukçular, mimarlar, vb.nin katıldığı bir atölye çalışması 21 Aralık 2018’de Ankara’da, Alman Kültür Derneği salonunda gerçekleştirilmiştir.

Kılavuz gözden geçirildikten sonra son hali verilerek yayınlanması ve ilgililerle paylaşılması planlanmıştır.

D. İletişim ve Kaynak Geliştirme

Sosyal medya yönetimi: Web sayfası tasarımı yaptırılmış ve sayfa açılmıştır (www.okumakulturu.org.tr). Derneğin sosyal medya hesapları (facebook, twitter, instagran) açılmıştır. Web sayfası için adres alımı Berrin Balay tarafından ODTU hizmet sağlayıcısı **nick.tr** üzerinden 18.01.2018 tarihinde beş yıllığına alınmıştır (www.okumakulturu.org.tr). Sayfa tasarımı, Onur Tedik tarafından yapılmıştır.⁵

⁴ Soyadı sırasına göre: Tuğba Birkin, İrem Demirel, Fatma Rümeyza Göllü, Elif Karaduman, Burcu Karamollaoğlu, Gülhan Şahin.

⁵ Süreçte Hüseyin Körpeoğlu, İbrahim Demirel ve Onur Tedik’ten teklif alındı.

- Kurumlar arası iletişim: 2018 yılı ilk yarısında üç üyemiz 10-11 Mayıs 2018 tarihlerinde Afyon'da düzenlenen Kültür ve Turizm Bakanlığı 6. Ulusal Yayın Kongresi'ne katılmışlar, değişik komisyonlarda görev almışlardır.⁶
- Üyelerimiz Günay Uysal ve Nezihat Olgun Derneğimizi tanıtmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'nü (KGYM) ziyaret etmiş, Daire Başkanı Ahmet Aldemir ile görüşmüşler ve Ankara Kütüphaneleri Araştırması ile ilgili verilerin derlenmesi konusunda desteklerini almışlardır.
- Kurumlar arası işbirliği ve savunuculuk alanında çalışmaları henüz planlı bir şekilde başlatılmamıştır.
- Gönüllü yönetimi. Dernek etkinlikleri gönüllülük esasına göre yürütülmektedir. Dernek üyesi olmadan gönüllü katkı vermek isteyenlerin Derneğe nasıl katkı sunabilecekleri konusunda çalışmalar sürdürülmektedir. Nur Otaran, Sevil Önceler, Feride Güven ve genç gönüllü Nisanur Altınok ön çalışmaları Mayıs 2018'de başlatmıştır, sürdürülecektir.
- Kaynak geliştirme çalışmaları çerçevesinde Dernek, finansal destek sağlamak üzere ilk hibe başvurusunu kuruluşunun hemen ardından 7 Ocak 2018'de Yerel Sivil Toplum Destek programı "BİRLİKTE" Alt Hibe Programı'na Nur Otaran, Nurhan Özdamar ve Özge Alpay tarafından hazırlanan dokümanla yapmış, ancak başvuru olumlu sonuçlanmamıştır.

⁶ Nur Otaran, Bülent Yılmaz ve Koray Seçkin.

E. Kurumsal Yönetim

Dernek kurulduğu tarihten itibaren Ocak ve Şubat 2018 aylarında, mekan olarak kullanılmakta olan İlkbahar Mahallesi 596. Sokak 61/11 no.lu daire (61 no.lu binanın kapıcı dairesi, yaklaşık 40m2) çalışılabilecek bir mekan olarak hazırlanmıştır. (Bu amaçla elektrik- su tesisatları elden geçirilmiş, badana, boya yaptırılmış, mutfak banyo dolapları değiştirilmiş, yer döşemeleri yenilenmiş, kombi cihazı tamir ettirilmiştir.)

Aynı süre içerisinde Sevil Önceler tarafından telefon ve internet bağlantısı sağlanmış; Dernek adına İş Bankası Ümitköy Şubesinde banka hesabı açılmıştır.

Diğer faaliyetlerimiz şöyledir:

- Bilgi işlem ve belge yönetimi. Dernek muhasebe kayıtlarının düzenli ve sistematik olarak tutulabilmesi ve izleme işlemlerinin kolaylaştırılması amacıyla gelir-gider tablolarına ek olarak üye bilgilerinin ve üyelik aidatlarının izlenmesi işlemlerinin yapılabilmesi için konu uzmanı Zafer Demirken'dan veritabanı oluşturmak üzere gönüllü olarak destek alınmıştır. Yapılan çalışmada;
 1. İşletme hesabına göre defter tutma konusundaki dikkat edilecek hususlar,
 2. İşletme hesabı ile paralel işleyecek excell kayıtlarının ne şekilde işleneceği,
 3. Dernek üye bilgilerinin oluşturulması,
 4. Üyelik aidatlarının takibi,

5. Dernek gelir ve gider tablolarındaki ödemelerinin sınıflandırılması,

6. Oluşturulacak tüm bilgilere ait kayıt sınıflamasının hangi sırayı takip edeceği,

konularında oluşturulacak veri tabanının işleyişi hakkında genel bilgiler paylaşılarak ilgili kişilere gerekli temel bilgiler Özge Alpay, Sevil Önceler ve Hülya Çömlekçi ile paylaşılmıştır.

- İnsan kaynakları. Derneğimiz 2018 ilk altı ayında gönüllülük esasına üzerine üyelerin kişisel katkılarıyla çalışmıştır. Profesyonel çalışan personel istihdam edilmemiştir.
- Muhasebe. Muhasebe çalışmaları Sevil Önceler sorumluluğunda Hülya Çömlekçi ile birlikte sürdürülmektedir. Gerekli durumlarda Yazıcı Müşavirlik Firması Müşavirlik firması gönüllü olarak resmi işlemlerin yapılmasında destek vermektedir. Bu çerçevede:
ilk beyanname 11.04.2018 tarihinde Yönetim Kurulu'nun 5 sayılı kararı ile oy birliği ile kabul edilmiş ve 12.04.2018 tarihinde DERBİS'e yüklenerek onaylanmıştır.
- Satınalma: Derneğin kuruluş aşamasında sınırlı miktarda satın alınacak mal ve hizmetler için üyeler arasında iletişim sağlanarak en nitelikli mal ve hizmeti en uygun şekilde sağlayan kişi ve kuruluşlardan temin edilmiştir.
- Stratejik plan. Çalışmaları çerçevesinde üyemiz İraz Öykü Soyalp moderatörlüğünde 26 Mayıs 2018'de Dernek'te "Strateji Oluşturma ve Proje Yazma Çalıştayı" yapılmış, Derneğin stratejik öncelikleri belirlenmiştir (EK 4).
- İzleme-Değerlendirme-Raporlama: Derneğin 2018 yılı faaliyet raporu hazırlanmıştır.

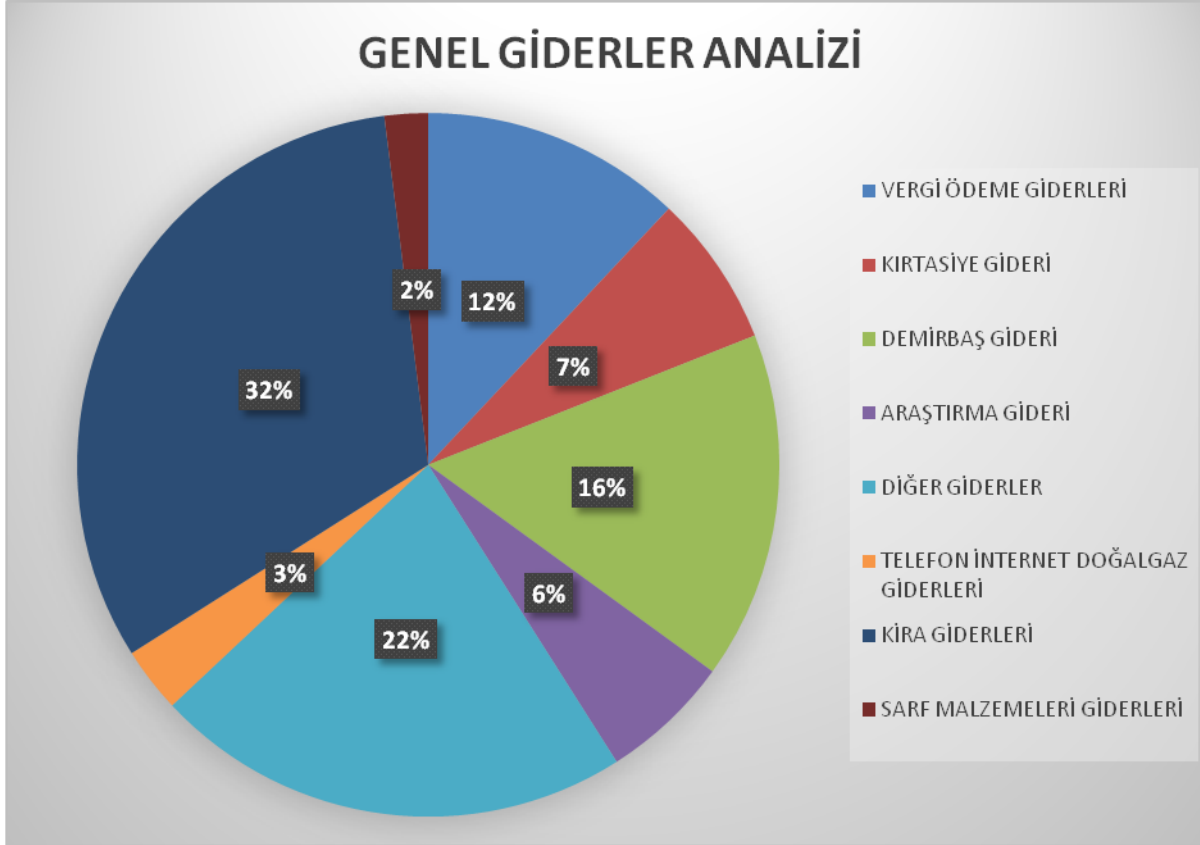
2018 YILI FİNANSAL DURUM

2018 yılı Giderleri Tablo 2’de görünmektedir. Toplam **12.865,29** TL olan harcamaların önemli bir bölümü (%88) dernek mekanının çalışılabilir bir duruma getirilmesi için kullanılmıştır. Vergi, resim harç giderleri, harcamaların %12’sini oluşturmuştur.

Tablo 1. 2018 Yılı (01 Ocak – 31 Aralık) Gider Tablosu

GİDER	TL	%
VERGİ ÖDEME GİDERLERİ	1.587,28	12%
KIRTASIYE GİDERİ	852,10	7%
DEMİRBAŞ GİDERİ	2.043,69	16%
ARAŞTIRMA GİDERİ	756,00	6%
DiĞER GİDERLER	2.866,93	22%
TELEFON İNTERNET DOĞALGAZ GİDERLERİ	441,75	3%
KİRA GİDERLERİ	4.115,00	32%
SARF MALZEMELERİ GİDERLERİ	202,54	2%
TOPLAM	12.865,29	100%

Grafik 1. 2018 Yılı (01 Ocak – 31 Aralık) Gider Analizi

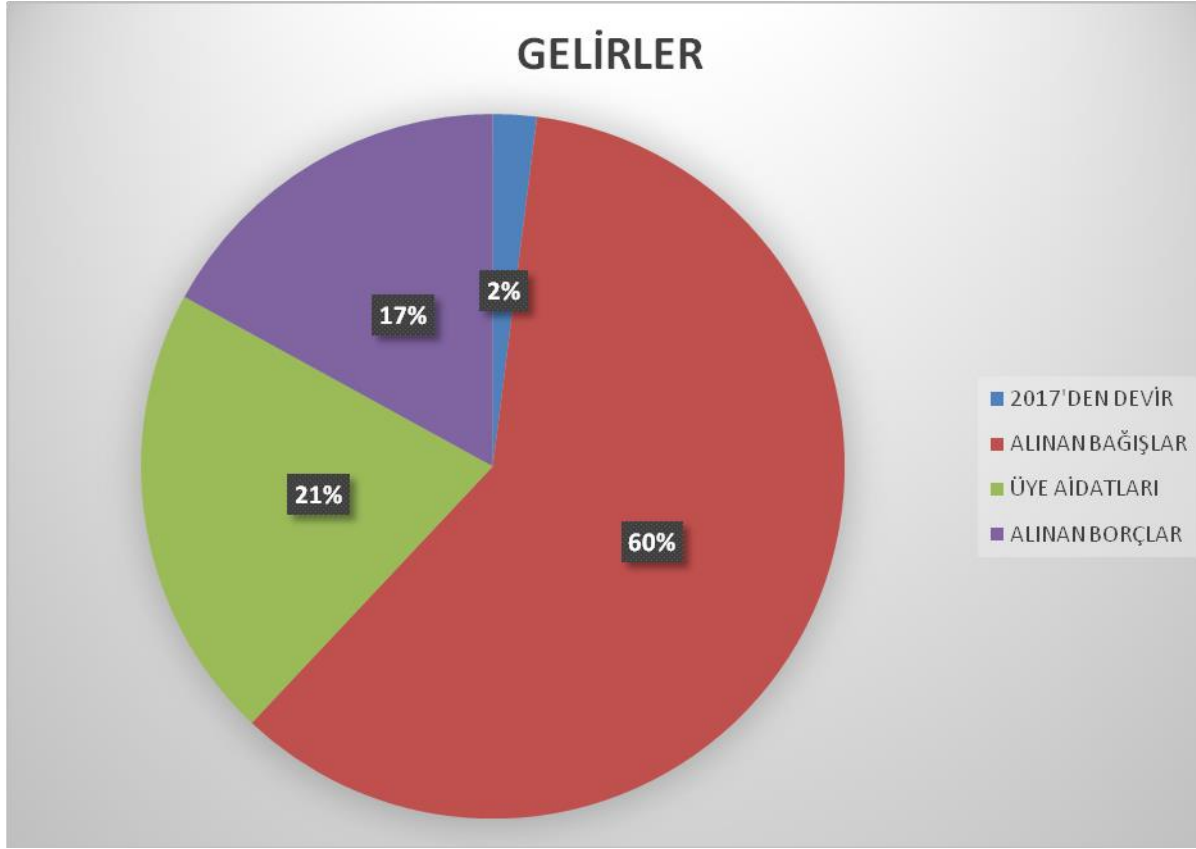

2018 yılı Gelirleri Tablo 3'te verilmiştir. Toplam **16.522,78 TL** olan gelirlerin %2'ü 2017 yılından devirdir. Gelirlerin %60'ı bağışlar ve %21'i üye aidatlarıdır.

Tablo 2. 2018 Yılı (01 Ocak – 31 Aralık) Gelir Tablosu

GELİRLER	TL	%	%
2017'DEN DEVİR	₺ 301,90	0,018271744	2%
ALINAN BAĞIŞLAR	₺ 9.891,78	0,598675283	60%
ÜYE AİDATLARI	₺ 3.450,00	0,208802635	21%
ALINAN BORÇLAR	₺ 2.879,10	0,174250338	17%
TOPLAM	₺ 16.522,78	1	100%

Grafik 2. 2018 Yılı (01 Ocak – 31 Aralık) Gelir Analizi

Nakit Yönetimi:

- 31 Aralık itibarı ile Banka hesabımızdaki tutar 2.207,49 TL'dir. Ödenmemiş aidatlar tutarı 1.450,00 TL'dir.

GENEL DEĞERLENDİRME

2017 yılının ikinci yarısında fikir olarak başlayıp, yılın sonunda yasallaşan bir dernek olarak Okuma Kültürü Derneği 2018 yılında gerekli düşünsel ve fiili alt yapı çalışmalarında önemli bir yol kat etmiştir. Bu süre Derneğin, vizyonunun, misyonunun ve ilkelerinin netlik kazandığı bir dönem olmuştur. Kütüphane kurma kılavuzu hazırlama ve “birlikte okuma” yaklaşımını geliştirme başta olmak üzere temel etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için önemli adımların atıldığı bir yıl olmuştur.

Derneğin kuruluşuna temel oluşturan dayanaklar ve problem ağacı ön çalışmaları yapılmış, derneğin faaliyetleri ve izlenecek stratejiler konusunda dernek üyeleri arasında ortak anlayış geliştirilmiştir.

2019 yılı derneğin kurumsallaşmaya doğru ihtiyaç duyduğu özgün kimliğini kazanmasında önemli olacaktır.

EKLER

1. Okuma Kùltürü Derneği Tüzüđü
2. 31.12.2018 İtibari ile Okuma Kùltürü Derneği Üye Listesi
3. İlk Genel Kurul Raporu (16 Mayıs 2018)
4. Strateji Geliştirme alıştayı ıktıları